

VIA NORSKE FJELL, del 1

Maiken Stene

Tenk deg at du ser i et fotoalbum fra din egen oppvekst. Du blar gjennom sidene og transporteres tilbake til steder som lukter og lyder, og du husker stemmer, mennesker og omgivelser. Det er litt uklart for deg om minnene dine kommer fra de gjentatte besøkene i fotoalbumet, eller om du husker den opprinnelige situasjonen da bildet ble tatt, det er tross alt veldig lenge siden og du var ikke så gammel.

Når jeg ser utover fjorden fra Stegastein; et dramatisk utsiktspunkt langs Nasjonale Turistveier over Aurlandsfjellet, ser jeg da et ekko av bilder fra Norge Rundt, fra malerier jeg har sett på kunstmuseer, i historiebøker og på bilder i reiselivsbrosjyrer -eller ser jeg naturen slik den er. Og hva betyr det å se naturen slik den er?

Via Norske Fjell, er en serie utstillinger der jeg utforsker hvordan jeg som kunstner og individ kan oversette opplevelsen av norsk natur til maleri.

Under et arbeidsopphold på Island for noen år siden, stod jeg overfor et landskap som var så kompleks og overveldende at jeg mistet motivasjonen til å prøve å male det, jeg kunne jo bare gå rundt i det og være i det selv!? Opplevelsen av det man kaller det romantiske sublime¹ ledet til en form for male-krise, der jeg ble tvunget til å akseptere at maleriet aldri kan bli det samme som naturopplevelsen. Islandsoppholdet ledet til at jeg laget store dramatiske landskapsmalerier, som for meg handlet mer om avstanden som skiller mennesket fra naturen, enn at jeg kunne vise til andre hvor nært jeg følte at jeg kom den.

Jeg tenker meg at de nasjonalromantiske kunstnerne på 1800 tallet forholdt seg til den norske naturen på litt samme måten som jeg opplever den islandske naturen i dag; altså som et nytt, skremmende, ubegripelig og overveldende sted, og at disse følelsene skapte et akutt behov for å fortelle andre om det de opplevde. Malerne reiste sammen med landmålere og fjellklatrere via norske fjell, og fikk åndelige opplevelser av urørt natur. Gjennom maleriet fant de en måte å videreformidle og muligens foredle disse lange og strabasiøse reisene. Bildene ble ikke malt på stedet, men ble produsert etter skisser og minner, på atelierer i utlandet. De som bodde i byene og på kontinentet fikk muligheten til å se bilder av noe de selv aldri hadde opplevd. Den sublime opplevelsen fortsatte altså inn i galleriet i så stor grad at de romantiske maleriene utgjør et kollektivt bilde av hvordan norsk natur ser ut i dag, kanskje hovedsakelig fordi de illustrerer en romantisk ide om hvordan det er å stå overfor en voldsom kraft lik den vi fant den gangen naturen var urørt.

---

¹ Det romantiske sublime refererer til en type opplevelse som ikke kan måles, og som er utenfor rasjonell tanke, som hovedsakelig oppstår i møte med skremmende og storslagne naturlige fenomen eller krefter. (Greenblatt, Stephen, Ed. The Norton Anthology of English Poetry. New York: W.W. Norton & Company, 2006.)